

Tafel van XII

Commercieel of ideëel?

Jan Peter Balkenende en Willemijn Verloop

Woensdag 6 september 2017

Introductie

Pianomuziek: Loran Witteveen

Ruben van Zwieten -

Welkom, introductie huispianist Loran Witteveen en introductie De Nieuwe Poort.

Uitleg tafel van XII

Drie jaar geleden is de Tafel van XII van start gegaan, dit staat bekend om een stukje zinging, een stuk verdieping. Het relevant maken van professionals. Maar De Tafel van XII, wat is dat? Als je dit thuis uitlegt, is dit eigenlijk een snuffje sektarisch. En waarom 12? Een getal, misschien een willekeurig getal. Echter, getallen hebben ook een symbolische waarde: "Als je er 12 hebt, heb ik je eigenlijk de hele gemeenschap aan jouw tafel zitten." Bij De Tafel van XII ga je tevens 12 maanden op reis en zijn er 12 tafels van 12.

Hoe is het jaar ingedeeld? Er zijn vier kwartalen in één jaar, ieder kwartaal is opgedeeld in onderwerpen die deze tijd symboliseren. Ogenshijnlijke tegenstellingen waar we mee te maken hebben in deze wereld. Het is de bedoeling grijs te denken tussen zwart en wit. In de eerste bijeenkomst geven sprekers een reflectie op de nieuwe tijden. In de tweede bijeenkomst wordt er een reflectie gegeven op de oude bronnen door hoog leermeesters. Afsluitend aan het kwartaal bestaat de derde bijeenkomst uit een huiswerkopdracht onder leiding van de moderator. Maar vandaag beginnen we met de eerste ogenshijnlijke tegenstelling: Commercieel & Ideëel.

Gedicht: Herman de Konink – Poëzie

Pianomuziek: Loran Witteveen

Plenaire sessie

Aan de tafel zit zoveel mogelijk diversiteit en zo weinig mogelijk collega's. Als 11de aan de tafel zit er tevens iemand van het UAF, hoogopgeleide vluchtelingen. Op de 12^e plek zit iemand uit de non-profit sector, meestal een stichting waar De Nieuwe Poort mee samenwerkt.

Dan vanavond, twee gasten. "Ja, wat moet je zeggen als je begint in de gemeenteraad van Amstelveen, promoveert en vervolgens helemaal verdiept in de christelijke sociale leer?" Dan wordt je zomaar lijsttrekker van een partij en ben je ineens premier, minister-president van de Nederlanden. dan word je minister president van de Nederlanden. Is er dan een leven na een aantal kabinetten, zou je je kunnen afvragen. Ja, wellicht. Inmiddels is hij nu extern senior adviseur, voorzitter en hoogleraar. Dames en heren, vanavond aanwezig: **Jan peter Balkenende**.

Na de middelbare school deed ze internationale betrekkingen. En dan bedenk je ineens: ik wil de wereld veranderen. Hoe mooi zou het zijn om werkzaam te zijn bij de Verenigde Naties? De wereldvrede een stapje dichterbij brengen. Toen begon ze met een Social Startup, War Child. U kent het vast van de vele goede resultaten en vele levens van kinderen die zijn gered. Vervolgens begon ze met iets wat eigenlijk ideëel begon en langzaam veranderde in iets commercieels; de Social Enterprise NL. Dames en heren, **Willemijn Verloop**.

Ruben van Zwieten –

Om het thema nog even neer te zetten, commercieel & ideëel. Sinds de financiële crisis klinkt de roep om de moraal terug te krijgen in de economie constant. Hoe kunnen we de hedendaagse orde waarin streven naar winst en het verheven ideaal samen horen te gaan tot één geheel brengen? Is hier wel genoeg ruimte voor? Niemand lijkt precies te weten in hoeverre geld verdienen en dienstbaar zijn aan het algemeen belang elkaar echt uitsluiten of waar de eventuele overlap zit. Ondanks de vele vragen hierover, blijft dit veelal onbesproken. Is het mogelijk om winst te maken en daarmee een ander dienstbaar te zijn, niet alleen binnen maar óók buiten de landsgrenzen? Wat kunnen doen als individu om de schijnbare tegenstelling tussen commercieel en ideaal te overbruggen? Is hier wel een oplossing voor?

Ruben van Zwieten -

Vanuit Bilthoven in Groningen gaan studeren?

Willemijn Verloop –

Nee, in Amsterdam en Leiden. Ik studeerde eerst in Leiden geschiedenis en later Internationale betrekkingen in Amsterdam. Ik wist dat ik iets wilde bijdragen maar wist niet zo goed hoe. Hoe creëer je vrede? Ik wilde naar de UN om te kijken hoe je vrede creëert. Hoe kun je bijdragen om vrede bevorderen? Ik wilde heel graag naar de UN om daar bij te dragen. Met veel lobby, duw en trek werkte het om daar terecht te komen. Maar het bleek een enorm democratisch logende machine te zijn. Ongelofelijk mensen zijn er werkzaam maar ik kon niet echt iets doen. Het was vooral heel frustrerend op vooruitgang om daar werkzaam te zijn.

Ruben van Zwieten -

Hoelang heb je daar gezeten?

Willemijn Verloop -

Een half jaar, dit was het niet. Ik dacht bij mezelf: misschien moet ik de journalistiek in, dichterbij een probleem komen. Toen kwam ik terecht bij een West-Europese lobby groep. Ik was op dit moment 23. Was het niet te zwaar?(Ruben)'' Geen idee, Ruben, ik vond het interessant.'' En hoeveel we er ook van weten, we kunnen er niets aan doen. Ik probeerde van bovenaf veranderingen te creëren. Ik wilde niet alleen informatie weghalen uit arme gebieden, ik wilde méér. Ik wilde iets doen ter plekke, toen ontmoette ik iemand (professor musicologie) met wie dat kon. Niet veel later ontstond op mijn 24-jarige leeftijd War Child.

Ruben van Zwieten -

Ja, we hebben wel wat van je geleerd: geen juristen in je bedrijf als je een stichting begint!

Willemijn Verloop -

Nee, die zien altijd beren op de weg.

Ruben van Zwieten -

Is het mogelijk om de economie en ideale wereld te combineren?

Jan Peter Balkenende -

Begon bij mij bij de middelbare school, vraagstukken als Hoe ga je met elkaar om? Eerste idee was om geschiedenis te gaan studeren, in het tweede jaar kwam ik erachter dat de studie rechten veel beter bij mij paste. Maar ik wilde geschiedenis wel afmaken dus koos ik oa. economisch sociale geschiedenis als vak. Maar waarom ik lid werd van een partij? Mijn ouders waren ontzettend actief, met van alles. Je inzetten voor de maatschappij en je laten leiden door idealen. Hierdoor vond ik de rechts/links-theorie ook niks. Het gaat om gespreide verantwoordelijkheid. Hierbij werd gesproken over de rol van werknemers, werkgevers cetera.

Maar ik was al actief als student, ik hield me onder andere bezig met de toekomst van de VU-vereniging. Ik had enorme belangstelling voor: wat is identiteit?! En waar staat dat voor?

Ruben van Zwieten -

Wat is gespreide verantwoordelijkheid?

Jan Peter Balkenende -

Rapport van Economische verantwoordelijkheid. Er is te veel verlangen van de staat en te weinig verantwoordelijkheid van mensen, organisaties en bedrijven. Waardoor laat je je leiden? En hoe zet je dit om in de praktijk? Wat is het eigenlijke mensbeeld? Deze vraagstukken vond ik een stuk interessanter en het maakte het nóg interessanter om hier als hoogleraar met studenten over te praten. Dit stimuleerde enorm.

Ruben van Zwieten -

Heeft u het gevoel gehad om ideëel bij te dragen? En wanneer heb je het gevoel gehad dat de idealen werkelijkheid waren?

Jan Peter Balkenende -

Bij wetenschappelijk bureau van partij, mijn rol was om een partij scherp te houden. Hierbij had ik altijd behoefte aan kritische reflectie. In deze tijd heb ik nooit nagedacht over een carrière. Ik heb in die tijd nooit nagedacht over carrière, ik focuste me eerst op het hoogleraarschap. Echter, ik deed er al wel allerlei dingen naast. Maar in 1998 was het tijd om de kamer in te gaan, dit vond ik ook. Maar mijn carrière binnen de politiek heeft langer geduurd dan ik had gedacht.

Ruben van Zwieten -

Ondernemerschap moet dus eigenlijk heel eigen gezicht krijgen, waarom?

Willemijn Verloop -

Misschien beter om uit te leggen waarom ik van War Child naar sociaal ondernemerschap ben gegaan. Ik heb War Child met heel veel plezier gedaan maar ik werd over hoe de goede doelen wereld werkt. Gefrustreerd hoe goede doelen wereld werkt. Je wilt het goede doen voor kinderen in oorlogsgebieden, maar wanneer doe je het goed genoeg? Beste interventie is om voor zo min mogelijk geld zoveel mogelijk kinderen kan helpen. Het vinden van een balans, wanneer je écht goede interventies creëert vond ik moeilijk. En tegelijkertijd moet je ook nog innovatief en efficiënt zijn. Telkens vroeg me af, is het goed genoeg? Een groot probleem hierbij is dat goede doelen afhankelijk zijn van geldstromen, hierdoor is de innovatiekracht gebrekkig. Hierdoor ging ik steeds meer kijken naar een ondernemend model waar de markt ook een rol in speelt. Een goed business model en kennis kan een onderneming enorm opschalen. Dit is eigenlijk mijn reden achter sociaal ondernemerschap. Maar het bedrijfsleven gaat altijd over commercie, waarom zien we de sociale ondernemers zo weinig? Het biedt juist ontzettend veel kansen om deze ondernemers zichtbaar te maken.

Ruben van Zwieten –

Kun je een voorbeeld geven van een typische Social Enterprise?

Willemijn Verloop -

Tony Chocology, hierbij gaat het om slavernij tegen te gaan. Maar er zijn zoveel fantastische initiatieven met heel veel verschillende vraagstukken.

Ruben van Zwieten -

Even naar Jan Peter, u heeft het over maatschappelijke waarde creëren. Hoe doe je dat? En hoe zit

dat bij Heineken?

Jan Peter Balkenende -

Bij commercieel en ideëel is er altijd sprake van markt en moraal. We komen in een fase waarin het anders is geworden. Porter & Kramer spreken over Creation Set Value. Je moet economische waarde creëren, maar je moet tegenwoordig ook maatschappelijke waarde creëren. Er moet dus een verbinding komen tussen economisch en maatschappelijk. Wat betreft Heineken gaat het in eerste instantie om minder milieuvuiling, minder CO2-uitstoot en minder transport. Maar het gaat ook om een andere omgang met de maatschappij. Zo verkocht Philips vroeger lampen, maar nu verkopen zij licht als dienst. Dit laat zien dat je kan verkopen op een andere manier. Je kunt dus geld verdienen op een andere manier maar dit kost wel een radicale bereidheid om jouw bedrijfsmodel te veranderen.

Ruben van Zwieten -

Maar is sociaal ondernemen wel voldoende als mainstream gemaakt?

Willemijn Verloop -

Het gaat om de drijvende kracht van de onderneming. Hoe weet je dat je er succesvol in bent? Is de onderneming gebouwd om een bepaald probleem op te lossen? Steeds meer commerciële bedrijven worden socialer. Het is belangrijk om als bedrijf eerlijk te zijn over wat goed gaat en Wat is drijvende kracht van onderneming, en hoe weet je dat je er succesvol in bent. Ik bouw de onderneming om een bepaald probleem op te lossen? Maar steeds meer commerciële bedrijven worden socialer. Het is belangrijk om als bedrijf eerlijk te zijn over waar het succesvol is en waar het nog kan verbeteren.

Ruben van Zwieten -

Jan Peter, herken jij dit?

Jan Peter Balkenende -

Ja, we zitten in een tijd waarin iets aan het veranderen is. We zien wel de contouren van wat nodig is op het gebied van sociaal ondernemen, er moet nog wel veel gebeuren. Maar toch is dit een goede ontwikkeling. Het is noodzakelijk zaken meetbaar te maken en meer verantwoording af te leggen. Bedrijf moet bereid zijn om eerlijk te rapporteren over duurzaamheid en metingen. Geloofwaardigheid is erg belangrijk. Het begint wel bij de mindset.

Willemijn Verloop -

Er is wel beweging, sociale ondernemingen laten zien dat het kan. Maar vaak denken bedrijven "het zal wel duurder zijn". Het wordt altijd gezien als iets wat geld gaat kosten. Echter, een sociaal initiatief kan zich heel snel uitbreiden, ook op commercieel gebied.

Ruben van Zwieten -

Maar waar staan we nu precies? Het platform is aantal jaar begonnen.

Willemijn Verloop -

Het groeit ontzettend hard, er is een duidelijke trend van groei te zien in de Social Enterprises. Perceptie van Social Enterprises moet veranderen en het moet serieus genomen worden. Je kan ook echt grote veranderingen maken en rendement zien. Wat is de impact van wat de onderneming primair wil bereiken? Op het gebied van sociaal ondernemen zijn er nog een hoop stappen te maken maar, *it is happening*.

Ruben van Zwieten -

Wat kun je doen vanuit jouw werkomgeving?

Willemijn Verloop -

Ik denk dat iedereen wat kan doen uit elke werkomgeving. Niet iedereen is een onderneming, maar als je in de beweging gelooft kan je er op elke manier aan bijdragen. Zo kun je als docent sociaal het aan je leerlingen meegeven. Maar ook in je dagelijks patroon, al het talent is welkom.

Ruben van Zwieten -

Jan Peter, ook aan jou de vraag: wat is de stand nu? Waar staan we in die worsteling? Ook in de huidige kabinetshandelingen.

Jan Peter Balkenende -

Over kabinetshandelingen ga ik niks zeggen. Ik vind het mooi om hier te komen, er zitten hier ontzettend machtige ondernemingen. Je moet bij jezelf ten rade gaan: wat kan ik met mijn collega's bijdragen aan de groei van de maatschappij? Ben je bereid de slag te maken om de verbinding commercieel en ideëel op elkaar te betrekken? Om markt en moraal als een eenheid te zien. Het moet geloofwaardig zijn. Greenwashing, je valt vroeg of laat door de mand, mensen hebben het door. Wees eerlijk over wat je wel en niet hebt bereikt, kijk goed naar je business model. Het is de tijd van nieuwe ideeën! De kracht van nieuwe ideeën! Is sustainability profitable? Het kan wel degelijk. Inzicht is toegenomen, nieuwe creativiteit is nodig om het ook echt profitable te maken.

Willemijn Verloop -

Je hebt ook de term social intreprenneur , bedenk wat je kunt doen van binnenuit de organisatie. Wat vind jij, Ruben?

Ruben van Zwieten -

De inspiratie is om blijvend die gedachteoefening te onderhouden, anders verlies je inspiratie. We zijn nooit ver genoeg.

Wat is uw legacy, wat is uw purpose?

Afsluiting